

Materiały i przyrządy półprzewodnikowe

Zad. 1. Def. W przestrzeni funkcji całkowalnych z kwadratem, operatorem sprzężonym po hermitowsku do operatora $\hat{A}$ nazywamy operator spełniający, dla każdej pary funkcji f oraz g , zależność

$$\langle f|Ag\rangle = \langle A^\dagger f|g\rangle, \quad (1)$$

gdzie $\langle f|g\rangle$ definiuje iloczyn skalarny w tej przestrzeni

$$\langle f|g\rangle = \int_{-\infty}^{\infty} f^*(\mathbf{r})g(\mathbf{r})d\mathbf{r} \quad (2)$$

Def. Operatorem hermitowskim nazywamy operator, spełniający zależność

$$\hat{A} = \hat{A}^\dagger, \quad (3)$$

gdzie $\hat{A}^\dagger$ jest operatorem sprzężonym po hermitowsku do operatora $\hat{A}$.

Proszę pokazać, że:

- operator pędu $\hat{p}_x = -i\hbar\frac{d}{dx}$ jest operatorem hermitowskim,
- operator parzystości $\hat{P}\phi(x) = \phi(-x)$ jest operatorem hermitowskim.

Zad. 2. Znajdź przybliżoną wartość energii stanu podstawowego elektronu uwięzionego w jednowymiarowej nieskończonej studni potencjału o szerokości L , w polu elektrycznym o wartości E .

- Zapisz Hamiltonian układu.
- Zapisz Hamiltonian układu w bazie nieskończonej studni potencjału.
- Ogranicz bazę do dwóch pierwszych stanów nieskończonej studni potencjału i wyznacz energię stanu podstawowego układu z polem elektrycznym oraz jego funkcję falową

Zad. 3. Rozwiązanie problemu elektronu w potencjale periodycznym - twierdzenie Blocha. Załóżmy, że elektron znajduje się w potencjale periodycznym o okresie a , odpowiadającym stałej sieci tzn. $V(x) = V(x + a)$.

- Zapisz równanie Schrödingera z potencjałem $V(\mathbf{r})$.
- Ponieważ potencjał $V(x)$ jest funkcją okresową proszę przedstawić go w postaci szeregu Fouriera.

$$V(x) = \sum_G V_G e^{iGx} \quad (4)$$

Jakie warunki muszą spełniać wektory sieci odwrotnej G ?

- c) Przedstaw funkcję falową elektronu w potencjale periodycznym w bazie funkcji falowych swobodnego elektronu uwięzionego w pudle o szerokości $L = Na$, zakładając periodyczne warunki brzegowe.

$$\psi(x) = \sum_k C_k e^{ikx} \quad (5)$$

- d) Rozwinięcia z dwóch poprzednich podpunktów wstaw do równania Schrödingera i odpowiednio przekształć, tak by dla zadanego wektora falowego k otrzymać równanie wiekowe.
- e) Pokaż, że dla zadanego wektora falowego k funkcja falowa może przyjmować postać

$$\psi_k(x) = \sum_G C_{k-G} e^{i(k-G)x}, \quad (6)$$

gdzie C_k to współczynniki rozwinięcia, k to wektor falowy, zaś G to wektor sieci odwrotnej.

- f) Wykaż, że funkcje (6) można zapisać w postaci

$$\psi_k(x) = u_k(x) e^{ikx} \quad (7)$$

gdzie $u_k(x)$ jest funkcją okresową o okresie a .

- g) Wykaż, że $E(k) = E(k + G)$, gdzie G to wektor sieci odwrotnej.
- h) Proszę spróbować rozwiązać problem własny zakładając sumowanie po jednym wektorze sieci odwrotnej G_0 . Przeanalizuj zachowanie stanów energetycznych na granicy strefy Brillouina.

P. Wójcik,